

liores gratiam ex natura sua efficacem ad difficiliora quedam opera supernaturalia requirunt, pro aliis vero facilitioribus gratias ad sensum Congruistarum versatiles sufficietes esse contendunt. *Rigidiores* hanc distinctio-
nem omni fundamento destitutam esse volunt, et gratiam ex natura sua, per delectationem absolute victricem, pro quibusvis actionibus necessariam esse propugnant.

Exprobratum est defensoribus hujus systematis, et forte non immerito, quod a duplii delectatione Jansenii non satis recederent.

Pater *Thomassin*, doctissimus presbyter Oratorii, aliud excogitavit vel potius exornavit sistema a *Josepho Avita* Dominicano excogitatum : gratiae efficaciam non reponit in præmotione physica Thomistarum, nec in acceptatione voluntatis, ut *Molinistæ* et *Congruistæ*, sed in aggregatione auxiliorum quibus voluntas excitatur et adjuvatur. Singula seorsim sumpta non sufficerent, sed conjuncta libertatis humanæ consensum infallibiliter obtinent.

Sed illa auxiliorum aggregatio non est quid a gratia et a voluntate distinctum : igitur semper quæri potest an illius efficacia a gratia vel a voluntate procedat ; in priori casu, quomodo servatur libertas ? in posteriori, ubi est supremum Dei dominium in libertatis exercitium ? Gravissima igitur semper subsistet difficultas circa concordiam gratiae efficacis et liberi arbitrii, quam solvere non tentabimus ; malumus dicere cum *S. Aug.*, lib. de Spiritu et Littera, c. 34 : « Jam si ad illam profunditatem » scrutandam quisquam nos coarctet, cur illi ita suadeatur ut persuadeatur, illi autem non ita ; duo sola occurunt interim quæ respondere mihi placeat : *O altitudo divitiarum ! et Numquid iniquitas apud Deum ? Cui responsio ista displiceat, quærat doctiores, sed cœreat ne inveniat præsumptores.* »

CAPUT QUINTUM.

DE GRATIÆ EFFECTIBUS.

Præcipui effectus gratiæ sunt justificatio et meritum ; de utroque dicendum est.

ARTICULUS PRIMUS.

DE JUSTIFICATIONE.

Justificatio est justitiae et sanctitatis acquisitio qua homo fit Deo gratus. Tria circa illam considerari possunt, scilicet : 1º dispositions ad illam acquirendam, 2º ejus natura, et 3º ejusdem proprietas.

§ 1. — De dispositionibus ad acquirendam justificationem requisitis.

Fide constat parvulos per baptismum justificari : certum est autem nullas in eis prærequiri dispositions ad justificationem, Deo ita volente ac ordinante.

Verum Catholici et Protestantes simul convenient quasdam requiri dispositions in adultis ut justificati-
onem obtineant. Omnes iterum fatentur fidem omnino necessariam esse, juxta hæc Christi verba, Marc. xvi, 16 : *Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit ; qui vero non crediderit, condemnabitur* ; et juxta ista B. Pauli, Hebr. xi, 6 : *Sine fide impossibile est placere Deo.*

At qualis sit illa fides omnino necessaria, non ita sibi consentiunt. Lutherani et Calvinistæ triplicem distin-
guunt fidem, scilicet historicam, qua omnia quæ in sacris Scripturis contenta sunt creduntur ; fidem miraculorum, qua, credendo nihil Deo impossibile esse, patrantur mi-
racula ; et fidem promissionum, quæ duplex est : una generalis, qua creditur Deum fidem habentibus peccato-

rum remissionem promisso; alteram specialem, qua unusquisque certo confidit sua peccata per Christum sibi esse donata.

Volunt autem fidem ad salutem necessariam, eam esse qua unusquisque, misericordiae Dei confidens, firmiter credit omnia peccata per Christum sibi esse remissa.

Dicunt fidem sic intellectam solam justificare, non per modum causae efficientis aut dispositionis proprie dictæ, sed per modum organi quo justificatio accipitur sicut elemosyna manu pauperis apprehenditur e drite eam largiente. Unde Lutherus, Epist. ad Melanchth., anno 1521: «Esto peccator et pecca fortiter, sed fortius fide et gaudie in Christo, qui victor est peccati, mortis et mundi.

» Sufficit quod agnovimus per divitias gloriae Dei agnum qui tollit peccata mundi: ab hoc non evellet nos peccatum, etiamsi millies millies in una die fornicemur...»

Catholici vero contendunt: 1º fidem ad justificationem requisitam esse adhæsionem cunctis veritatibus a Deo revelatis; 2º solam fidem ad justificationem non sufficere; 3º fidem ad justificationem non concurrere per modum organi, sed per modum dispositionis proprie dictæ. Sint ergo tres propositiones sequentes:

PROPOSITIO PRIMA,

Fides ad justificationem requisita, non est tantum confidentia in promissionibus Christi, sed adhæsio cunctis veritatibus a Deo revelatis.

Prob. Scriptura sacra, conc. Trid. et ratione.

1º *Scriptura sacra.* Marc. XVI, 15: *Euntes in mundum universum, prædicate Evangelium omni creature. Qui crediderit, salvus erit.* Christus non dicit, qui speraverit, qui fiduciam habuerit, sed qui crediderit Evangelio cuius prædicationem commendat; hæc est tamen fides quæ justificat: nam qui ita crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit. Ergo.

Rom. IX, 8: *Hoc est verbum fidei quod prædicamus, quia si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, et in corde tuo credideris quod Deus suscitavit illum a mortuis, salvus eris; corde enim creditur ad justitiam.* Ibi evidentia agitur de fide quæ justificat: atqui tamen non est fides promissionum, sed fides dogmatica: ergo 1º.

2º *Conc. Trid.*, sess. 6, can. 12: «Si quis dixerit fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinæ misericordiae, peccata remittentis propter Christum; vel eam fiduciam solam esse qua justificamur; anathema sit.» Definitum est igitur fidem ad justificationem requisitam non esse fidem promissionum: ergo est fides dogmatica, seu adhæsio cunctis veritatibus a Deo revelatis. Quoniam tamen hæc pars in canone concilii expresse non continetur, propositionem nostram tradere voluimus ut de fide catholica. Ergo 2º.

3º *Ratione.* 1º. Fides aititur auctoritate infallibili Dei revelantis: atqui fiducia ab hereticis excogitata infallibili auctoritate Dei nisi non potest, nullibi enim revelatum est peccata nostra vere esse remissa: ergo id certa fide credere non possumus. 2º Fides ad justificationem necessaria non debet supponere justificationem ut jam existentem: atqui fides ab hereticis requisita supponeret justificationem ut jam existentem, siquidem peccator, ut justitiam obtineret, credere teneretur peccata sibi esse remissa: ergo 3º, etc.; aliunde, etc. Ergo.

Dices 1º: Christus dicit paralytico, Matth. IX, 2: *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua:* ergo fides promissionum necessaria est ad justificationem.

R. Dist. conseq. Fides promissionum, id est confidentia, necessaria est, conc.; id est, sola fides promissionum, ut volunt Protestantes, sufficit ad justificationem, nego conseq. Etenim catholici semper docuerunt fiduciam in promissiones Christi necessariam esse ad justificationem: unde conc. Trid. loquens, sess. 6, cap. 6, de dispositiōnibus quibus peccatores ad justificationem se accingunt, dicit: «In spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore.» At inde non sequitur fidem

ad justificationem a Christo requisitam, ipsam esse fiduciam qua singuli credunt peccata sibi esse dimissa.

Præterea, quidam dicunt sensum verborum ad paralyticum directorum hunc esse: Peccata tibi non roganti jam remittuntur; confide, et sanitatem tibi roganti daturus sum. Addunt ipsum ne quidem cogitasse, nec cogitare potuisse de fiducia prout eam requirunt Protestantes. Ergo.

Dices 2º: Omnes profitentur in Symbolo Apostolorum: Credo in remissionem peccatorum: ergo unusquisque credere tenetur peccata sua, etc.

R. Nego conseq. Sensus enim articuli Symboli est manifeste: Credo existere in Ecclesia potestatem remittendi peccata, vel medium obtinendi remissionem peccatorum. Ergo.

Plures aliae objectiones ab hæreticis proponuntur, sed meræ sunt cavillationes.

PROPOSITIO SECUNDA.

Sola fides non justificat.

Hæc propositio est de fide, ut pote definita in conc. Trid., sess. 6, can. 9: « Si quis dixerit sola fide impium » justificari; anathema sit. »

Prob. Scriptura sacra. Eccli. I, 28: *Qui sine timore est, non poterit justificari.*

I Cor. XIII, 2: *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum.*

Jacob. II, 14: *Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? Numquid poterit fides salvare eum?* ¶ 24: *Videtis quoniam ex operibus justificatur homo, non ex fide tantum.* Ergo, præter fidem, aliae requiruntur ad justificationem dispositions, scilicet timor, charitas, pœnitentia, fiducia, denique bona opera. Ergo, etc. Legatur cap. 6 sess. 6 conc. Trid.

Dices 1º: Joan. III, 36: Qui credit in Filium, habet vitam æternam: ergo sola fides justificat.

R. Nego conseq. Nam fides hic et in multis aliis Scrip-

turæ textibus commendata, non excludit alias virtutes: imo sæpe sumitur modo complexo pro tota religione christiana, ut in his verbis B. Pauli, Rom. III, 28: *Arbitramur hominem justificari per fidem sine operibus legis;* fides, id est religio Christi, opponitur antiquæ Legi. Unde vulgo dicitur de infidelibus qui ad Christum convertuntur, quod fidem amplexi sint, id est religionem christianam. Ergo si dicatur fidem justificare, sine fide salutem obtineri non posse, semper intelligenda est fides cum cæteris virtutibus præscriptis. Hinc facile explicantur textus Scripturæ a Protestantibus objecti, v. g.: *Gratia estis salvati per fidem, non ex operibus,* Eph. II, 8 et 9, id est, non ex operibus fide destitutis: *Omnis qui credit in illum non confundetur,* Rom. X, 11, modo faciat opera fide præscripta, etc.

Christus respondens homini eum interroganti quid faciens boni haberet vitam æternam, ait: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata,* Matth. XIX, 16; et tunc refert mandata Decalogi: quando igitur dixit, *Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit,* intellexit, qui crediderit ut oportet, videlicet opera fidei faciendo, vel fidei ex operibus ostendendo, ut præscribit S. Jacob. II, 14, etc. Ergo.

Eodem modo et eadem facilitate solvi possunt textus ex SS. Patribus deprompti, quibus abutuntur hæretici: non est igitur ratio cur in illis explanandis immoremur.

§ II. — De natura justificationis, ubi de virtutibus infusis et donis Spiritus sancti.

Docent Protestantes 1º peccata per justificationem non tolli, sed tegi justitia Christi, sicut corpus vestimento tegitur; 2º ea tamen ob justitiam Christi non imputari; et 3º inde concludunt mentem per infusionem gratiæ interiorius non renovari. Hos errores refellemus; deinde quædam dicemus de virtutibus infusis et donis Spiritus sancti, quæ cum gratia in justificatione conceduntur.

PROPOSITIO.

Peccata per justificationem reipsa delentur, et mens per infusionem gratiae sibi inhærentis interius renovatur.

Probatur utraque pars.

Prima pars, Scriptura sacra, conc. Trident. et testimonio S. Aug.

1º Scriptura sacra. Ps. L, 2 : Dele iniquitatem meam ; Joan. I, 29 : Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi ; Act. xv, 9 : Fide purificans corda eorum ; I Cor. vi, 11 : Hæc quidem fuitis, sed abluti estis, sed justificati estis. Certe hæc verba supponunt evidenter peccata non tantum cooperiri, sed deleri, tolli et ablutione auferri. Ergo.

2º Conc. Trident., sess. 6, can. 11 : « Si quis dixerit hominem justificari, vel sola imputatione justitiae Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia quæ in cordibus eorum diffundatur, atque illis inhæreat ; aut etiam gratiam qua justificamur esse tantum favorem Dei ; anathema sit. » Si propriis verbis non dicat peccata deleri, dicit æquivalenter, ut patet, et expressius in sess. 5, can. 5, anathemate percutiendo eum qui « reatum originalis peccati remitti (in Baptismate) negat ; » aut etiam asserit non tolli totum id quod veram et priam peccati rationem habet, sed illud dicit tantum radi aut non imputari. » Ergo.

3º Testimonio S. Aug. qui, lib. I contra duas Epist. Pelag., cap. 13, sic habet : « Dicimus baptismum dare omnium indulgentiam peccatorum, et auferre crimina, non radere : » nihil clarius desiderari potest. Ergo.

Dices : Ps. xxxi, 1 : Beati quorum remissæ sunt iniqüitates, et quorum tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum. Ergo solum tegantur peccata, et justitia imputatur.

R. Nego conseq. Nam verba Prophetæ nunquam, ante

Protestantes, eo sensu intellecta sunt. S. Aug. expresse dicit in hunc locum : « Beati quorum remissæ sunt iniqüitates, et quorum tecta sunt peccata ; non in quibus non sunt inventa peccata, sed quorum tecta sunt peccata. Cooperta sunt peccata, tecta sunt, abolita sunt. Si texit peccata Deus, noluit advertere ; si noluit advertere, noluit animadvertere, noluit punire ; si noluit punire, noluit agnosceré, maluit ignorare... Nec sic intelligatis quod dixit, peccata cooperta sunt, quasi ibi sint et vivant. » Cum enim omnia oculis Dei sint nuda et aperta, quæ ipsi tecta sunt jam sunt deleta. Ergo.

Probatur secunda pars Scriptura sacra, conc. Trident. et ratione.

1º Scriptura sacra. Ps. L, 12 : Cor mundum crea in me, Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis ; Eph. IV, 23 et 24 : Renovamini spiritu mentis vestre, et induite novum hominem qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis : ergo mens interius renovatur : ergo 1º.

2º Conc. Trident., sess. 6, can. 11, superius citato, ubi dicitur quod gratia per Spiritum sanctum cordibus infundatur illisque inhæreat. Ergo 2º.

3º Ratione. Per justificationem transferimur a statu peccati in statum justitiae et sanctitatis, deletur in nobis peccati macula, induimus novum hominem : at ille status animæ a priori differt. Ergo mens re ipsa renovatur, et fides non apprehendit justitiam per modum organi, ad sensum Protestantium, sed ad illam vere concurrit per modum dispositionis proprie dictæ.

Dices : Rom. iv, 5 : Credenti in eum qui justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam : ergo revera mens interius non renovatur.

R. Dist. textum. Credenti ut oportet, id est, credenti sperando, diligendo, pœnitendo, obediendo, invocando, etc., reputatur ad justitiam, id est, reputatur justitia, quia justitia est complexio omnium virtutum christianarum, conc. ; secus, nego. Haeretici enim eo textu evidenter abutuntur, quando illum in sensum suum

deterquent : nullo innituntur fundamento, et aliis Scripturæ locis manifeste adversantur. Ergo.

Pariter si Christus, I Cor. 1, 30, dicatur *factus nobis justitia, et sanctificatio, et redemptio*, non quia justitia ejus nobis imputatur, sed quia ipse est causa justitiae nostræ, et sanctificationis, et redemptionis : sic plures dicitur *salutare nostrum*, quia est causa salutis. Ergo.

De virtutibus infusis et donis Spiritus sancti.

Ex dictis, gratia sanctificans infunditur in animam, quando justificatur sive per Baptismum, sive per sacramentum Pœnitentiæ aut contritionem perfectam, ut in suo loco probatur.

Jam explicavimus quid sit gratia sanctificans seu habitualis. Ut autem melius noscatur et in majori pretio habeatur hæc renovatio interna, de partibus ejus integrantibus quædam dicere libet.

Ipsa gratia hominem constituit in *esse* divino et ipsum Christo inserit, ut ait B. Paulus, ad Rom. c. vi. Sed comites habet 1º virtutes infusas per quas, veluti per supernaturales potentias, homo justificatus operatur, et 2º dona Spiritus sancti.

1º Theologi distinguunt virtutes infusas *quoad modum* et virtutes infusas *quoad entitatem*. Piores illæ sunt quæ naturaliter acquiri potuissent per actus repetitos, sed a Deo conceduntur, ut scientia linguarum in Apostolis. Posteriores vero illæ sunt quæ, prout supernaturales, non nisi a Deo oriri queunt. De his posterioribus tantum hic quæstio haberi potest.

Istæ virtutes tendunt ad objectum lumine supernaturali apprehensum et propter motivum supernaturale. A Deo producuntur, cuius solius est hominem in ordine supernaturali constituere.

Virtutes infusæ dividuntur in *theologicas* et *moraes*. Omnes quidem dirigunt mores; sed cum quædam directe ad Deum spectant, praestantiores sunt, et nobiliore nomine *theologicae* dicuntur, videlicet fides, spes et cha-

ritas. Inter virtutes morales quatuor eminent, et *cardinales* ideo vocantur, scilicet, justitia, prudentia, fortitudo et temperantia.

De prioribus in Tractatu de Decalogo fusius disseremus.

Certum est virtutes theologicas per modum habitus infundi in Baptismo, siquidem de illis expressa mentio est in concilio Trid., sess. 6, cap. 7. De aliis, communior est affirmans theologorum sententia, cui favere sane videtur Catech. Concil. Trid., numerans inter effectus baptismi *nobilissimum omnium virtutum comitatum, quæ in anima simul cum gratia infunduntur*.

2º Similiter communius docetur dona Spiritus sancti cum gratia sanctificante infundi, quia homo justificatus Spiritu Christi vivere et regi debet; quod sic exprimit B. Paulus : *Qui Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei. Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus.* Ad Rom. viii, 9 et 44. Vide S. Th. 1 2, quæst. 68, art. 2. De donis Spiritus sancti specialius disseremus in Tractatu de Confirmatione.

Jam autem percipitur quantas spirituales divitias, juxta doctrinam catholicam, homo recipiat in justificatione, cum gratia habituali. Vide Habert, Theol. Catal., de Gratia habit.; vel ad calcem Cursus compl. Theol., t. x; P. Amelotte, Theol. p. 370 et seq.

§ III. — De proprietatibus justificationis.

Tripliciter hic errant Protestantes : 1º docent singulos justos fide divina credere teneri se esse justificatos, sicut credunt Christum pro nobis esse mortuum; 2º Calviniani contendunt justitiam semel obtentam amitti non posse; 3º Lutherani et Calvinistæ negant justitiam in uno maiorem et in altero minorem esse, hocque ex principio quo tenent justitiam Christi nobis imputari, evidenter sequitur. Lutherus non dubitavit dicere, Serm. de Nativ. B. M. V. : « Omnes Christiani æque magui sumus ac » Mater Dei et æque sancti ac ipsa. » Contra hos errores erunt tres propositiones.

PROPOSITIO PRIMA.

Nemo, seclusa speciali revelatione, tenetur credere fide divina se esse justificatum.

Propositio est de fide, probatur Scriptura sacra, SS. Patrum testimonis, et ratione.

1º *Est de fide* ut pote definita in conc. Trid., sess. 6, can. 13 : « Si quis dixerit omni homini, ad remissionem peccatorum assequendam, necessarium esse ut credat certe et absque ulla hæsitatione propriæ infirmitatis et indispositionis peccata sibi esse remissa ; anathema sit. » Et can. 14 : « Si quis dixerit hominem a peccatis absolvi ac justificari, ex eo quod se absolvit ac justificari certo credit ; aut neminem vere esse justificatum, nisi qui credit se esse justificatum... anathema sit. » Ergo 1º.

2º *Probatur Scriptura sacra.* Prov. xx, 9 : *Quis potest dicere : Mundum est cor meum, purus sum a peccato?* Eccle. ix, 1 : *Nescit homo utrum amore an odio dignus sit* ; I Cor. IV, 4 : *Nihil mihi conscientius sum, sed non in hoc justificatus sum.* Certe qui fide divina crederet se esse justificatum, dicere posset se purum esse a peccato, se amore dignum esse, etc. Ergo 2º.

3º *SS. Patrum testimonio.* S. Aug., lib. de Perfectione justitiae, cap. 15 : « Quantalibet justitia sit prædictus homo, cogitare debet ne aliquid in illo, quod ipse non videt, inveniatur ; deinde citat verba Prov. xx, 9 et 11.

S. Gregorius Magnus, respondens sorori suæ, quæ ab illo quæsierat an de remissione peccatorum suorum secura esse posset, ait : « Rem difficilem etiam et inutilem postulasti : difficilem quidem, quia ego indignus sum cui revelatio fieri debeat ; inutilem vero, quia secura de peccatis tuis fieri debes. » Ergo 3º.

4º *Ratione.* Nihil credi debet fide divina, juxta Protestantes, nisi quod in Scriptura sacra continetur : atqui nullibi continetur in Scriptura sacra, imo nec in tradi-

tione, nec in Symbolis fidei, hunc vel illum hominem esse justificatum. Aliunde, cum, ex textibus modo citatis, *Nescit homo utrum amore an odio dignus sit*, etc., nemo certo scire potest an habeat fidem, in systemate Protestantium requisitam et sufficientem ut justificetur.

A fortiori, nemo fide divina credere potest se esse prædestinatum, ut plurimi docent Protestantes ; ad hoc quippe necesse foret, non solum ut certo sciret se esse justificatum, sed insuper se in justitia esse moriturum : atqui, seclusa speciali revelatione, nemo tam habere potest certitudinem : ergo.

Diximus *seclusa speciali revelatione* ; nullum est enim dubium quin Deus manifestare possit alicui, mediate vel immediate, illum esse justificatum, vel etiam prædestinatum. Sic per Nathan revelavit David peccatum ejus esse translatum ; sic Christus immediate dixit paralyticum et mulieri peccatrice, peccata ipsorum esse remissa.

Quædam tamen sunt signa quibus homo, absque speciali revelatione, moraliter certus esse possit se gratia sanctificante donari ; nempe 1º testimonium bonæ conscientiæ, 2º horror peccati mortalis et fuga peccati venialis, 3º zelus in acquirenda perfectione, 4º voluptatum hujus vitæ fastidium, 5º gustus divinorum et vitæ æternæ desiderium : hæc indicia dant fiduciam christianam, quæ omnem animi perturbationem et anxietatem excludit, non vero omnem formidinem ; nec impedit quin pro nobis dicta æstimemus hæc Apostoli verba, Philipp. II, 12 : *Cum metu et tremore vestram salutem operamini.*

Dices : Rom. viii, 16 : Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii Dei : quod autem Spiritus sancti testimonio nititur, fide divina credi debet : ergo.

R. Dist. textum. Spiritus reddit testimonium probabile spiritui nostro, vel potius cum spiritu nostro, ut habetur in græco, *conc.* ; testimonium infallibile, *nego*. Etenim quando spiritus noster Deum invocat eumque Patrem nostrum appellat, eo ipso testatur nos ipsius esse filios ; sed Spiritus Dei postulat pro nobis, et Deum in-

vocare non possumus ut oportet sine auxilio Spiritus sancti : ergo Spiritus sanctus testimonium cum spiritu nostro reddit quod sumus filii Dei. Testimonium ejus verum est in se : at non nisi plus minusve probabiliter nobis singulatim innotescit. Unde unusquisque certo dicere potest : Spiritus Dei testatur omnibus justis quod sint filii Dei ; sed probabiliter vel moraliter tantum asserere potest se hoc testimonium audire. Ergo.

Hæc autem alia verba ejusdem capituli, §. 38 : *Certus sum quia neque mors neque vita..... poterit nos separare a charitate Christi*, fidem divinam non exprimunt, sed fiduciam christianam, alioquin Apostolus non dixisset : *Nihil mihi conscient sum, sed non in hoc justificatus sum*, I Cor. iv, 4.

Similiter, quando exhibit spem christianam, Heb. vi, 19, sicut anchoram,... animæ tutam ac firmam, et incendentem usque ad interiora velaminis, solummodo intelligit ejus firmitatem ex parte Dei promittentis, omnipotentis et immutabilis, non vero ex parte nostra. Unde conc. Trid., sess. 6, cap. 9 : « Quilibet, dum seipsum suamus » que propriam infirmitatem et indispositionem respicit, de sua gratia formidare et timere potest, cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum. »

PROPOSITIO SECUNDA.

Justitia amitti potest.

Hæc propositio est de fide, ut pote definita in conc. Trid., sess. 6, can. 23 : « Si quis hominem semel justificatum dixerit amplius peccare non posse, neque graviam amittere... anathema sit. »

Prob. Scriptura sacra, S. Aug. testimonio, et ratione.

1° *Scriptura sacra.* Ezech. xvii, 25 : *Cum averterit se justus a justitia sua, et fecerit iniquitatem... omnes justitiae ejus quas fecerat non recordabuntur.*

Hebr. vi, 4 : *Impossible est eos qui semel sunt illuminati*

nati, gustaverunt etiam donum cœleste et participes facti sunt Spiritus sancti..., et prolapsi sunt, rursus renovari ad pœnitentiam. Certe in his et in multis alijs textibus, qui citari possent, evidenter supponitur justum a justitia decidere posse. Ergo 1°.

2° *S. Aug. testimonio*, qui multis in locis, et præsertim in lib. de Corrept. et Grat., cap. 13, ait : « Aut gratiam » Dei suscipiunt, sed temporales sunt, nec perseverant : » deserunt et deseruntur. » Ergo 2°.

3° *Ratione.* Infantes fiunt justi in Baptismo : ergo si justitia amitti non possit, qui semel baptizati sunt nunquam peccare possunt, quod certe adversarii concedere nequeunt; aut peccata eorum non ipsis imputabuntur, quod absurdum est.

Præterea, si justi jam peccare nequeant, cur tot exhortationes in libris divinis et in sermonibus sacris, non solum ut peccatores ad justitiam redeant, sed ut justi lapsus timeant, de propria salute sint solliciti, perseverent, et per bona opera certam suam electionem faciant ?

Denique, in Protestantium systemate, homo per justificationem non renovatur, peccata ejus non delentur, sed, per fidem, justitia, sicut corpus vestimento, teguntur, et ideo justitia, fide remanente, per nova peccata non destruitur. At tale sistema ad omnia inducit flagitia, ut nemo attendens non videt. Idecirco quidam Protestantes, ut Grotius et Leibnitz, illo abhoruerunt. Ergo 3°, etc.; aliunde, etc. Ergo, etc.

Dices : I Joan. iii, 9 : *Qui natus est ex Deo, peccatum non facit.* Ergo.

R. Hanc difficultatem jam solvimus, pag. 328. Qui natus est ex Deo peccatum non facit, quatenus ex Deo natus est, dum in *filiatione* Dei remanet, *conc.*; a *filiatione* Dei excidere non potest, *nego*. Sic quotidie vulgo dicitur : Bonus filius patrem non offendit, quamvis illum offendere possit; sed tunc cessaret esse bonus filius. Ergo.

Eadem facilitate alii explicari possunt Scripturæ textus

qui a Protestantibus objici solent, v. g.: *Aqua multæ non potuerunt extinguere charitatem*, Cantic. VIII, 7, id est, quamdiu remanet charitas, habet vim omnes superandi tribulationes: *Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum*, Joan. IV, 13, id est, modo illam non evomat, nunquam sitiet: si autem illam evomuerit, sitiet iterum. Sic et homo justificatus, si gratiam non evomuerit, non sitiet spiritualiter in æternum; sed illam per peccatum evomere potest.

PROPOSITIO TERTIA.

Justitia non est æqualis in omnibus.

Prob. Scriptura sacra, definitione conc. Trid., praxi Ecclesiæ, S. Aug. testimonio, et ratione.

1º *Scriptura sacra*. Apoc. XXII, 11: *Qui justus est, justificetur adhuc, et sanctus sanctificetur adhuc*; sensus non est omnes æqualiter sanctos, æqualiter augendos esse in sanctitate, sed omnes, in quocumque gradu sint justitiae et sanctitatis, adhuc teneri in justitia et sanctitate proficere, ut patet. Ergo 1º.

2º *Definitione conc.* Trid., sess. 6, can. 24: « Si quis dixerit justitiam acceptam non conservari atque etiam augeri coram Deo per bona opera; sed opera ipsa fructus solummodo et signa esse justificationis adeptæ, non autem ipsius augendæ causam; anathema sit. » Porro si bona opera justificationis augendæ sint causa, patet gratiam justificantem non esse in omnibus æqualem; ergo 2º.

3º *Praxi Ecclesiæ*, quæ in orationibus suis et præser-tim oratione Dominicæ XIII post Pentecosten, *fidei, spei et charitatis augmentum* postulat a Deo. Ergo 3º.

4º *S. Aug. testimonio*; sic enim se habet, Tract. 6 in Joan.: « Novit Dominus qui sunt ejus; diversarum gratiarum sunt genera, non omnes paria habent: sunt alii aliis sanctiores, sunt alii aliis meliores. » Ergo 4º.

5º *Ratione*. Alibi probatur non eamdem futuram esse

beatitudinem in celo pro omnibus: ergo justitia eorum non est æqualis in terra. Anima justa comparatur agro, hortulo, margaritæ; dicitur amica, dilecta, sponsa, soror, famula: at æqualis non est ornatus omnium agrorum et hortulorum, splendor omnium margaritarum, gratiae amicarum, dilectorum, sponsorum, etc. Ergo 5º, etc.; aliunde, etc. Ergo.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE MERITO.

Meritum in genere est opus præmio vel retributione dignum: hic agitur de merito supernaturali quod per opus supernaturale acquiritur. Tria nobis inquirenda sunt, scilicet 1º an existat, 2º quas conditiones requirat, et 3º quod sit ejus objectum.

§ I. — De existentia meriti.

Protestantes, ex suo fundamentali systemate humanae naturæ degradationis perseverantis cum existentia justificationis fide apprehensæ, nulla etiam justorum admittunt bona opera: imo plures volunt omnia ipsorum justorum opera esse mala, ut pote ex vitiata natura provenientia. Negant igitur eujustlibet meriti existentiam.

PROPOSITIO.

Existit meritum proprie dictum.

Propositio est de fide.

Prob. Scriptura sacra, conciliis, SS. Patribus et ratione.

1º *Scriptura sacra*. Matth. V, 12: *Gaudete et exsultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis*: II Tim. VI, 8: *In reliquo reposita est mihi corona justitiae*. Voces istæ, merces, corona justitiae, evidenter supponunt meritum.

Innumera alia citari possent testimonia non minus clara.

2º *Conciliis.* Conc. Araus. II, can. 18 : « Debetur meritis bonis operibus, si fiant; sed gratia, quae non debetur, præcedit ut fiant. »

Conc. Trid., sess. 6, can. 32, expresse propositionem nostram definit his verbis : « Si quis dixerit hominis justificati bona opera, ita esse dona Dei, ut non sint etiam ipsius justificati merita; anathema sit. »

In cap. 16 ejusdem sess. 6, longe et solidissime probat existentiam fructus justificationis, id est meriti bonorum operum. Ergo 2º, etc.

3º *SS. Patribus.* S. Aug., Epist. 194 ad Sixtum : « Nulla igitur sunt merita justorum? sunt plane, quia justi sunt; sed ut justi fierent, merita non fuerunt. » Nihil amplius desiderari potest : non minus clare loquuntur alii Patres, ut videre est apud Bellarminum, lib. 5 de Jus. tif., cap. 4. Ergo 3º.

4º *Ratione.* Illa opera vere sunt meritoria quibus competit omnes conditiones ad meritum proprie dictum requisitæ : atqui sunt opera quibus, etc., *ut ex mox die condit patebit* : ergo.

Dices 1º : Isai. LXIV, 16 : *Quasi pannus menstruatæ universæ justitiae nostræ* : ergo etiam bona opera justorum sunt peccata.

R. Nego conseq. 1º Quia ibi agitur de justitiis legalibus, quibus nimis confidebant Judæi; 2º quia propheta de justis non loquitur, sed inducit Judæos collective dicentes Deo : *Facti sumus ut immundus omnes nos, et cecidimus quasi folium universi, et iniquitates nostræ quasi ventus abstulerunt nos.* Atqui in his et similibus verbis nihil probat opera justorum non esse merita : ergo.

In multis Scripturæ textibus merita justorum tribuuntur Deo, quia sine auxilio Dei fieri non possunt : unde quando fecerimus *omnia quæ præcepta sunt nobis*, dicere debemus : *Servi inutiles sumus*, Luc. XVII, 10; merito Apostolus dicit, Tit. III, 8 : *Non ex operibus justitiae quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos*

fecit; quia ipse gratia sua prævenit nos et efficaciter adjuvit : et S. Aug. ait eodem sensu, Serm. 170, n. 10 (t. v, col. 823) : *Tunc Deus coronabit, non tam merita tua, quam dona sua.*

Dices 2º : Merita hominis meritis Christi derogarent, Ergo.

R. Nego ant. Nam merita hominis ex meritis Christi procedunt, nempe ex gratia quæ est effectus meritorum Christi : ergo meritis Christi non derogant; imo ea extollunt.

§ II. — De conditionibus ad merendum requisitis.

Duplex distinguitur meritum : unum proprie dictum, cui præmium ex justitia debetur, et dicitur *de condigno*; et alterum cui præmium non debetur nisi ex convenientia seu aliqua congruitate, et vocatur *de congruo*.

Conditiones ad merendum *de condigno*, sunt : 1º ut homo sit viator : post enim præsentem vitam nullus, Deo ita statuente, mereri aut demereri potest. Mors comparatur nocti in qua nemo operatur, Joan. IX, 4; ergo *dum tempus habemus*, inquit B. Paulus, Gal. VI, 10, *operemur bonum*.

2º Ut sit justus. 1º Enim, *Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisit manserit in vite; sic nec vos nisi in me manseritis.* 2º Hæc propositio Baii, n. 17, damnata est : « Sentiunt cum Pelagio, qui dicunt esse necessarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis sublimetur ad statum deificum. » 3º Conc. Trid., sess. 6, can. 26 et 32, supponit evidenter solos justos mereri posse.

3º Ut sit liber a necessitate ; repugnat quippe hominem proprie dictum acquirere meritum in eo quod nullo modo præcavere potest. Igitur tertia Propositio Jansenii merito damnata est.

4º Ut opus sit supernaturale ; dari enim debet proportio inter opus et præmium : repugnaret in naturalibus opus ecclesiasticum, v. g., præmio militaribus proprio donari: